

به نام خدا

شماره چاپ: ۱۵۷۰

دوره هفتم - سال سوم

شماره ثبت: ۶۲۴

تاریخ چاپ: ۱۳۸۵/۹/۱۵

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«طرح اصلاح جداول شماره (۴) و (۸) قانون

برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و

فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و اصلاح

بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور»

فهرست مطالب

۱	موضوع طرح
۲	سوابق قانونی
۳	ارزیابی طرح
۱۸	نتیجه گیری

کد موضوعی: ۱۹۰

شماره مسلسل: ۸۱۲۹

دی ماه ۱۳۸۵

دفاتر: گروه ارتباطات و فناوری های نوین

مطالعات برنامه و بودجه

مطالعات زیربنایی، مطالعات فرهنگی

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«طرح اصلاح جداول شماره (۴) و (۸) قانون برنامه چهارم
توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران
و اصلاح بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور»

موضوع طرح

براساس طرح «اصلاح جداول شماره (۴) و (۸) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و اصلاح بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور» پیشنهاد شده است مبلغ ۲۵۰ میلیون دلار از حساب ذخیره ارزی بابت تأمین اعتبار خرید تجهیزات، ساخت سامانه مربوط، پرتاب و قرار دادن ماهواره رادیو و تلویزیونی IRAN-DBS2 در مدار اختصاص یافته ۲۶ درجه شرقی در اختیار سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران قرار گیرد، از جمله مزایای ماهواره‌های پخش مستقیم، حذف کامل سیستم تکرارکننده زمینی است. به این ترتیب برای کشوری همچون ایران که از گستردگی جغرافیایی وسیعی برخوردار است و همچنین دارای ناهمواری‌های زیادی است تکرارکننده زمینی همواره با مشکل روبرو است و از این حیث ماهواره پخش مستقیم، مقرون به صرفه است. تهیه‌کنندگان طرح سه دلیل توجیهی برای آن ذکر کرده‌اند:

- خروج ایران از انزوای خبری،
- ارتباط مطمئن با مخاطبان داخلی و منطقه‌ای،

• پیشگیری از مخاطرات قطع شبکه‌های برون مرزی،

• اتمام مهلت استقرار ماهواره به نقاط مداری اختصاص یافته از طرف اتحادیه جهانی مخابرات.

با توجه به نوع ماهواره و مدار اختصاص یافته چنین ماهواره‌هایی برای پوشش کشور و نهایتاً منطقه کاربرد دارد. بنابراین دو دلیل ذکر شده یعنی خروج ایران از انزوای خبری (به شرط اثبات این موضوع) و نیز پیشگیری از مخاطرات قطع شبکه‌های برون مرزی، ارتباطی با خرید و پرتاب این ماهواره ندارد زیرا برای بخش برون مرزی نیاز به استفاده از ماهواره‌های پرمصرف و پرمخاطب جهانی نظیر هات‌برد است تا مخاطبان این ماهواره‌ها از برنامه‌های تولیدی ایران استفاده کنند. البته برای پخش برون مرزی مجوز کشورهای تحت پوشش از طریق اتحادیه جهانی مخابرات نیز مطرح خواهد بود.

سوابق قانونی

با توجه به این‌که طرح قانونی پیشنهادی هم اصلاح قانون برنامه چهارم توسعه است، هم اصلاح قانون بودجه سال ۱۳۸۵ و هم به نوعی در ارتباط با قانون وظایف و اختیارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات است برای بررسی سوابق قانونی آن باید موارد زیر مورد بررسی قرار گیرد.

• اصل ۵۲ قانون اساسی،

• ماده (۱) قانون برنامه چهارم توسعه،

• مواد (۸) و (۹) قانون وظایف و اختیارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات،

• ماده (۲۲۳) آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی،

• تبصره «۵۷» قانون برنامه دوم توسعه،

• قوانین بودجه سال‌های ۱۳۷۴ تا ۱۳۸۵ کل کشور.

این قوانین و ارتباط آن‌ها با طرح پیشنهادی در بخش ارزیابی طرح مورد بررسی دقیق قرار گرفته است.

ارزیابی طرح

برای ارزیابی کارشناسی باید از چند منظر طرح مورد بررسی قرار گیرد که در ذیل بدان پرداخته می‌شود:

اصلاح قانون بودجه سالانه در قالب طرح و مغایرت با اصل ۵۲

قانون اساسی

همان‌طور که در پیوست‌های طرح قانونی آمده است سابقه اصلاح جداول ۴ و ۸ برنامه چهارم توسعه و اصلاح قانون بودجه سالیانه (به جهت تغییر در سرجمع‌های بودجه) در سال‌های ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵ وجود دارد و عموماً نظیر طرح جاری مقداری از حساب ذخیره ارزی برای مصرف در طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و نیز هزینه‌های جاری کشور اختصاص یافته است، لکن یک ایراد حقوقی بر آن وارد است: تمامی سوابق ذکر شده در پیوست طرح قانونی پیشنهادی به صورت لایحه به مجلس ارائه شده و هیچ یک به‌عنوان طرح ارائه نشده بود. زیرا بنا بر اصل ۵۲ قانون اساسی «بودجه سالانه کل کشور به ترتیبی که در قانون مقرر می‌شود از طرف دولت تهیه و

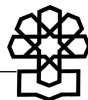

برای رسیدگی به تصویب مجلس شورای اسلامی تسلیم می‌گردد. هرگونه تغییر در ارقام بودجه نیز تابع مراتب مقرر در قانون خواهد بود.» و نکته بسیار مهم تفسیر شورای نگهبان از اصل ۵۲ قانون اساسی است.^۱ به‌همین منظور در سابقه نظرات شورای محترم نگهبان چندین بار درخواست تفسیر اصل ۵۲ قانون اساسی از سوی مجلس شده است که یکی از نمونه‌های آن بدین شرح است:

تفسیر اصل ۵۲ و استفساریه در خصوص اصل ۷۴ قانون اساسی
شورای محترم نگهبان

شماره: ۳۰۴۴-ق
تاریخ: ۱۳۷۸/۲/۲۵
با عنایت به اطلاق اصل (۵۲) قانون اساسی که دولت را مکلف به تهیه بودجه سالانه کل کشور و تسلیم آن به مجلس شورای اسلامی نموده است آیا انجام هرگونه اصلاحات در قانون بودجه از قبیل تغییر در ارقام، الحاق، حذف، جابه‌جایی و متمم یا چند دوازدهم بودجه از طریق تقدیم طرح‌های قانونی موضوع اصل (۷۴) قانون اساسی امکانپذیر می‌باشد یا مستلزم تقدیم لایحه از سوی دولت محترم است؟

علی‌اکبر ناطق نوری
رئیس مجلس شورای اسلامی

بنابر نظر شورای نگهبان که در پاسخ رئیس مجلس وقت داده شده عدم امکان ارائه اصلاحات قانون بودجه سالیانه در قالب طرح قانونی به روشنی قابل ملاحظه است.

پاسخ شورای نگهبان

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

شماره: ۷۸/۲۱/۱۵/۵۱۴۶
تاریخ: ۱۳۷۸/۵/۲۴
عطف به نامه شماره ۳۰۴۴-ق مورخ ۷۸/۲/۲۵ موضوع در جلسات شورای نگهبان مطرح و نظر شورا بدین شرح اعلام می‌گردد:
«نظر به این‌که عبارت «هرگونه اصلاحات در قانون بودجه» کلی است باید مصادیق آن مشخص گردد تا پاسخ روشن داده شود.
۱. تغییر در ارقام بودجه به نحوی که در کل بودجه تأثیر بگذارد به‌وسیله طرح قانونی با توجه به اصل ۵۲ قانون اساسی امکانپذیر نیست.
۲. تصویب متمم و چند دوازدهم بودجه از طریق طرح قانونی با توجه به اصل ۵۲ قانون اساسی جایز نمی‌باشد.
۳. درخصوص تغییر در ارقام بودجه به‌وسیله طرح قانونی در صورتی که در بودجه کل کشور تأثیر نگذارد رأی تفسیری نیاورده است.
۴. الحاق و حذف نیز همانند تغییر در ارقام بودجه است.»

دبیر شورای نگهبان
احمد جنتی

۱. مؤذنیان، محمدرضا، مجموعه نظریات شورای نگهبان تفسیری و مشورتی درخصوص اصول قانون اساسی به انضمام استفساریه‌ها و تذکرات ۱۳۵۹-۱۳۸۰، مرکز تحقیقات شورای نگهبان، ۱۳۸۱، صفحه ۲۷۰-۲۷۱.

اصلاح قانون برنامه چهارم توسعه و قانون بودجه سال ۱۳۸۵ در قالب یک

طرح یا لایحه و مغایرت با ماده (۲۲۳) آیین‌نامه داخلی مجلس

صرف‌نظر از اهداف طرح، تأمل در ایراد حقوقی که از حیث شکلی بر طرح مذکور وارد است، حائز اهمیت می‌باشد. مطابق ماده (۲۲۳) آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی مصوب سال ۱۳۷۹، «اصلاح نظام مصوب، تنها در قالب طرح‌ها و لوایح خاص خود، قابل پذیرش است و نمی‌توان در ضمن لوایح بودجه و دیگر طرح‌ها و لوایح قانونی آن را اصلاح و یا تغییر داد». بدیهی است که مطابق تصریح ماده مذکور، طرح اصلاح ماده یا موادی از قانون برنامه و طرح اصلاح قانون بودجه و به تبع آن، متمم بودجه به صورت توأمان و در قالب «یک لایحه یا طرح» قابل طرح نیستند. مضافاً این که اساساً تشریفات رسیدگی و تصویب قانون برنامه با قانون بودجه و متمم آن متفاوت است. به عبارت بهتر، اصلاح ماده یا موادی از قانون برنامه، صرفاً در قالب لایحه مختص به اصلاح همان ماده یا مواد قابل طرح است. لذا به فرض پذیرش محتوی طرح و رفع ایراد اصل (۵۲) قانون اساسی (یعنی ارائه همین طرح در قالب لایحه دولت)، از حیث رعایت تشریفات شکلی مندرج در ماده (۲۲۳) آیین‌نامه داخلی مجلس، نمی‌توان طرح یا لایحه اصلاح جداول قانون برنامه چهارم توسعه را توأمان با لایحه متمم بودجه سال ۱۳۸۵ کشور یا در قالب یک لایحه مورد رسیدگی قرار داد.

اعتبارات تخصیص یافته در بودجه‌های سالانه برای ماهواره

موضوع بهره‌گیری از ماهواره برای مصارف تلویزیونی بنا بر بند «ه» و «و» تبصره «۵۷» قانون برنامه دوم توسعه در دستور کار دولت قرار گرفت و به‌همین منظور اعتبارات کمکی در حدود ۱۸/۷ میلیارد ریال برای طرح شبکه ماهواره اسلامی از

سال ۱۳۷۴ تا سال ۱۳۸۱ و نیز اعتباری در حدود ۶۵/۷ میلیارد ریال برای طرح تجهیز و احداث ایستگاه‌های ماهواره‌ای از سال ۱۳۸۰ تا سال ۱۳۸۳ در اختیار سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران قرار گرفته است. جدول ۱ فهرست این طرح‌ها از سال ۱۳۷۴ تا سال ۱۳۸۳ اعتباراتی را که به عنوان کمک به سازمان صدا و سیما از ردیف‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای تخصیص داده است، نشان می‌دهد.

تبصره ۵۷ قانون برنامه دوم توسعه

دولت مکلف است در جهت ایفای نقش فعال در مجامع فرهنگی و خبری جهان پیش‌بینی‌های لازم را در بودجه‌های سالانه به عمل آورده به نحوی که اهداف ذیل تحقق یابد:

هـ) گسترش روابط با خبرگزاری‌های مستقل و مؤثر منطقه‌ای و بین‌المللی و استفاده از کانال‌های ماهواره‌ها جهت پوشش مخاطبان کشورهای دیگر و اعزام مبلغین،

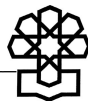
و) تلاش در جهت ایجاد شبکه‌های رادیویی و تلویزیونی بین‌المللی اسلامی گسترش و بهبود پوشش شبکه‌های برون مرزی صدا و سیما گسترش برنامه‌های آموزشی زبان و ادبیات فارسی و برنامه‌های فرهنگی برای خانواده‌های ایرانی و سایر مخاطبین در خارج از کشور.

جدول ۱. طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با موضوع

ماهواره مربوط به سازمان صدا و سیما (ارقام به میلیارد ریال)

سال	عنوان طرح	شروع	اتمام	جمع پرداخت‌های گذشته	مصوب سال قبل	برآورد سال جاری	برآورد سال‌های بعد	جمع کل
۱۳۸۳	تجهیز ایستگاه‌های ماهواره‌ای	۸۰	۸۵	۱۳/۰	۱۳/۸	۸/۹	۳۰/۰	۶۵/۷
۱۳۸۲	احداث ایستگاه‌های ماهواره‌ای	۸۰	۸۳	۸/۱	۸/۱	۱۳/۸	۷/۸	۳۷/۸
۱۳۸۱	شبکه ماهواره‌ای اسلامی	۷۴	۸۰	۱۴/۷	۴/۰	۰	۰	۱۸/۷
۱۳۸۱	احداث ایستگاه‌های ماهواره‌ای	۸۰	۸۳	۰	۸/۱	۸/۱	۱۵/۹	۳۲/۱
۱۳۸۰	شبکه ماهواره‌ای اسلامی	۷۴	۸۰	۱۲/۲	۳/۰	۴/۰	۰/۰	۱۹/۲
۱۳۸۰	احداث ایستگاه‌های ماهواره‌ای	۸۰	۸۳	۰	۰	۸/۱	۲۴/۰	۳۲/۱
۱۳۷۹	شبکه ماهواره‌ای اسلامی	۷۴	۸۰	۱۰/۳	۱/۹	۳/۰	۶/۴	۲۱/۶
۱۳۷۸	شبکه ماهواره‌ای اسلامی	۷۴	۷۹	۹/۴	۴/۰	۱/۹	۴/۷	۲۰/۰
۱۳۷۷	شبکه ماهواره‌ای اسلامی	۷۴	۷۸	۸/۰	۷/۰	۴/۰	۱/۰	۲۰/۰
۱۳۷۶	شبکه ماهواره‌ای اسلامی	۷۴	۷۸	۱/۰	۷/۰	۷/۰	۵/۰	۲۰/۰
۱۳۷۵	شبکه ماهواره‌ای اسلامی	۷۴	۷۸	۰	۵/۰	۷/۰	۰	۱۲/۰
۱۳۷۴	شبکه ماهواره‌ای اسلامی	۷۴	۷۵	۰	۰	۵/۰	۵/۰	۱۰/۰

با توجه به نیازهای مخابراتی و نیز پیش‌بینی نیازهای تلویزیونی از سال ۱۳۷۷ خرید ماهواره زهره در دستور کار دولت وقت قرار گرفت و در سال‌های ۱۳۷۷ و ۱۳۷۸ طرح تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ماهواره ملی زهره در پیوست عمرانی با اعتبار ۶۰۰ میلیارد ریال پیش‌بینی شد. البته پس از تأمین اعتبار مورد نیاز ماهواره زهره از محل درآمد ۱/۵ ریال از هر پالس مکالمه مشترکین شرکت‌های مخابراتی (جدول ۲) و انعقاد قرارداد ساخت ماهواره زهره با برنده مناقصه بین‌المللی دو طرح تملکی دیگر با عنوان ساخت ماهواره مصباح و نیز توسعه فناوری و ساخت ماهواره‌های تحقیقاتی عملیاتی از سال ۱۳۸۳ و ۱۳۸۴ در بودجه عمرانی دولت وارد شده است.

جدول ۲. طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مرتبط با ساخت ماهواره

(ارقام به میلیارد ریال)

سال	شماره طرح	عنوان طرح	عنوان دستگاه	سال شروع	سال اتمام	جمع پرداخت‌های گذشته	مصوب سال قبل	برآورد سال جاری	برآورد سال‌های بعد	جمع کل
۱۳۸۵	۱۰۵۱۷۰۲۱	ساخت ماهواره مصباح	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	۱۳۸۳	۱۳۸۵	۲۶/۷۰	۴/۵۰	۴/۰۰	۰/۰۰	۳۵/۲۰
	۴۰۸۰۵۰۰۳	توسعه فناوری و ساخت ماهواره‌های تحقیقاتی عملیاتی	سازمان فضایی ایران	۱۳۸۴	۱۳۸۸	۰	۴۵/۰۰	۳۷/۳۶	۵۱۳/۶۵	۵۹۶/۰۰

سال	شماره طرح	عنوان طرح	عنوان دستگاه	سال شروع	سال اتمام	جمع پرداخت‌های گذشته	مصوب سال قبل	برآورد سال جاری	برآورد سال‌های بعد	جمع کل
۱۳۸۴	۱۰۵۰۴۰۱۴	ساخت ماهواره مصباح	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	۱۳۸۳	۱۳۸۵	۰	۳/۴۰	۴/۵۰	۲۰/۰۰	۲۷/۹۰
۱۳۸۴	۴۰۸۰۵۰۰۱	توسعه کاربردهای اطلاعات و خدمات ماهواره‌ای	سازمان فضایی ایران	۱۳۸۴	۱۳۸۸	۰	۰	۱۱/۰۰	۱۱۷/۰۰	۱۲۸/۰۰
۱۳۸۴	۴۰۸۰۵۰۰۲	توسعه فناوری و ساخت ماهواره‌های تحقیقاتی عملیاتی	سازمان فضایی ایران	۱۳۸۴	۱۳۸۸	۰	۰	۴۵/۰۰	۵۶۶/۰۰	۶۱۱/۰۰
۱۳۷۸	۴۱۰۰۴۲۱۱	ماهواره ملی زهره	شرکت مخابرات ایران	۱۳۷۷	۱۳۸۰	۰	۱۸۰/۱۰	۱۰۰/۰۰	۳۱۹/۹۱	۶۰۰/۰۰
۱۳۷۷	۴۱۰۰۴۲۱۱	ماهواره ملی زهره	شرکت مخابرات ایران	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۰	۰/۰۰	۱۸۰/۱۰	۴۱۹/۹۱	۶۰۰/۰۰

بنابراین برای ساخت و پرتاب ماهواره زهره ۶۰۰ میلیارد ریال از محل اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای شرکت مخابرات ایران و نیز ۱۲۳۶ میلیارد ریال از محل درآمد ۱/۵ ریال از هر پالس مکالمه مشترکین شرکت‌های مخابراتی تخصیص یافته است. این مبلغ در سال‌های ۱۳۷۹ تا ۱۳۸۱ و نیز ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵ با عنوان «بابت

ماهواره زهره ۱/۵ ریال از هر پالس به شرکت مخابرات ایران» (پس از تصویب قانون وظایف و اختیارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در سال ۱۳۸۲ به مرکز فضایی ایران موضوع ماده (۱۱) وظایف و اختیارات تغییر عنوان یافت) در جدول منابع و مصارف شرکت‌های دولتی در پیوست‌های قانون بودجه سال‌های مذکور آمده است که سرجمع اعتبارات تخصیص یافته در هر سال در جدول ۳ ارائه شده است.

جدول ۳. اعتبارات تخصیص یافته برای ماهواره زهره از محل درآمد ۱/۵ ریال از هر پالس مکالمه مشترکین شرکت‌های مخابراتی (ارقام به میلیارد ریال)

سال	درآمد (میلیارد ریال)
۱۳۷۹	۱۴۹
۱۳۸۰	۱۳۹
۱۳۸۱	۷۰
۱۳۸۲	۰
۱۳۸۳	۰
۱۳۸۴	۳۵۳
۱۳۸۵	۵۲۵
جمع کل	۱۲۳۶

همان‌طور که ملاحظه می‌شود تاکنون اعتبارات زیادی برای ساخت و پرتاب ماهواره زهره در اختیار وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات قرار گرفته است و این وزارتخانه نیز به‌همین منظور مناقصه‌ای برای خرید و پرتاب ماهواره زهره برگزار کرد که شرح آن در بخش بعدی بیان می‌شود.

مغایرت با قانون وظایف و اختیارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات

طبق مواد (۸) و (۹) قانون وظایف و اختیارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات کلیه امور مرتبط با فناوری فضایی به سازمان فضایی که زیر مجموعه این وزارتخانه است واگذار شده است. البته ذکر این نکته لازم است که وزارتخانه مذکور هیچ نقشی در بهره‌برداری تلویزیونی از ماهواره ندارد و مسئولیت این کار با سازمان صدا و سیما است، لکن بنابر تصریح قانونی و نیز توجه به توان سازمان فضایی کشور ساخت و پرتاب ماهواره امری است که باید توسط این سازمان مدیریت و پیگیری شود.

ماده (۸)

به منظور استفاده از فناوری‌های فضایی و استفاده صلح‌آمیز از فضای مافوق جو و حفظ منافع ملی و بهره‌برداری منسجم از علوم و فناوری فضایی در جهت توسعه اقتصادی، فرهنگی، علمی و فناوری کشور، شورای عالی فضایی با ریاست رئیس‌جمهور و با استفاده از امکانات و نیروی انسانی سازمان موضوع ماده (۹) این قانون تشکیل می‌گردد. مصوبات شورا با رعایت سیاست‌های کلی نظام در چارچوب قوانین و مقررات پس از تأیید رئیس‌جمهور توسط وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات ابلاغ می‌گردد و مسئولیت نظارت بر حسن اجرای آن به عهده وی خواهد بود. وظایف و اختیارات شورای عالی فضایی به شرح زیر خواهد بود.

الف) سیاستگذاری کلان برای استفاده از فناوری‌های فضایی در بخش‌های امنیتی و

استفاده صلح‌آمیز از فضای مافوق جو در چارچوب قوانین و مقررات کشور،

ب) سیاستگذاری ساخت و پرتاب و استفاده از ماهواره‌های ملی تحقیقاتی در

چارچوب قوانین و مقررات کشور،

ج) ایجاد و هماهنگی لازم میان کلیه دستگاه‌های ذی‌ربط،

د) ارائه پیشنهاد و تدوین برنامه‌های بلندمدت و میان‌مدت مربوط به امور فضایی دستگاه‌ها و سازمان‌های دولتی و غیردولتی برای طی مراحل قانونی،

ه) تصویب برنامه‌های بلندمدت و میان‌مدت در بخش فضایی کشور،

و) هدایت و حمایت از فعالیت‌های بخش‌های خصوصی و تعاونی در امر استفاده بهینه از فضا،

ز) ارائه پیشنهاد درخصوص خط‌مشی همکاری‌های منطقه‌ای و بین‌المللی در مسائل فضایی و تعیین مواضع دولت جمهوری اسلامی ایران در مجامع یاد شده به هیأت وزیران جهت طی مراحل قانونی و در چارچوب سیاست‌های کلی نظام،

تبصره «۱»- اساسنامه شورای عالی فضایی توسط وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و با هماهنگی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

تبصره «۲»- دبیرخانه شورای عالی در سازمان ارتباطات فضایی ایران با استفاده از امکانات و نیروی انسانی مرکز سنجش از راه دور ایران و وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و اداره کل طرح و مهندسی و نصب ارتباطات ماهواره‌ای شرکت مخابرات ایران تشکیل و رئیس سازمان ارتباطات فضایی ایران دبیر شورای عالی خواهد بود.

ماده (۹)

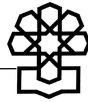
به‌منظور انجام مصوبات شورای عالی فضایی کشور و امور مطالعاتی و پژوهشی و

طراحی و مهندسی و اجرا در زمینه فناوری‌های خدمات فضایی و سنجش از دور و تقویت شبکه‌های ارتباطی و فناوری فضایی در داخل و خارج از کشور و جمع فعالیت‌های حاکمیتی مرکز سنجش از دور ایران و وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات با استفاده از امکانات و نیروی انسانی اداره کل طرح و مهندسی و نصب ارتباطات ماهواره‌ای شرکت مخابرات ایران و اداره کل نگهداری ارتباطات ماهواره‌ای شرکت مخابرات ایران و سازمان فضایی ایران وابسته به وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات تشکیل می‌گردد. سازمان مذکور دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی است و برابر اساسنامه خود اداره خواهد شد و رئیس سازمان معاون وزیر خواهد بود.

وضعیت ماهواره زهره و نقاط اختصاص یافته در فضا برای ایران

نقاط مداری اختصاص یافته در فضا برای جمهوری اسلامی ایران، سه نقطه با مشخصات $۳۴^{\circ}E$ ، $۲۶^{\circ}E$ و $۴۷^{\circ}E$ می‌باشد. نقطه مداری $۲۶^{\circ}E$ که از سال ۱۹۹۵ میلادی در دفتر اتحادیه بین‌المللی مخابرات (ITU) به نام جمهوری اسلامی ایران ثبت شده است و قرار بود ماهواره زهره ۲ در آن قرار گیرد، توسط شبکه ماهواره عربست بدون جلب موافقت جمهوری اسلامی ایران اشغال شده است که در صورت قرار گرفتن ماهواره ایران در این نقطه، تداخل فرکانس و همپوشانی اتفاق خواهد افتاد و در عمل بهره‌برداری همزمانی از دو شبکه در شرایط بهینه فنی مقدور نخواهد بود، گفته می‌شود در صورت کاهش قدرتهای ارسالی ماهواره‌ها و ایستگاه زمینی مربوطه یا تقسیم طیف اختصاصی فرکانس، بین دو ماهواره، امکان بهره‌برداری ضعیفی فراهم می‌شود، ولی با این کار محدودیت‌های زیادی بر روی شبکه گذاشته خواهد شد. اشغال نقطه مذکور توسط شبکه ماهواره‌ای عربست بدون انجام مراحل

قانونی مربوط به لزوم هماهنگی با جمهوری اسلامی ایران که در مقررات رادیویی اتحادیه جهانی مخابرات (ITU) پیش‌بینی شده، انجام گرفته است.

نظر وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، تسریع در عملیاتی نمودن ماهواره زهره است تا شبکه عربست را در جلسات هماهنگی مجبور به کاهش قدرت سیگنال‌های ارسالی شبکه‌های مربوط و یا عدم استفاده از باند فرکانس ماهواره زهره یا تغییر طراحی ماهواره‌ای خود و پوشش جغرافیایی نمایند.

شرکت مخابرات ایران برای ساخت یک ماهواره، مناقصه‌ای برگزار کرد که شرکت آویا اکسپورت روسیه برنده آن شد، قیمت اولیه پیشنهادی ۱۵۵/۵۴ میلیون دلار بود که با مذاکراتی که در آن زمان با برنده مناقصه انجام شد، بالاخره در سال ۱۳۸۱ با قیمت نهایی ۱۲۵ میلیون دلار توافق گردید، ولی به دلایل مختلف از جمله تأخیر ۳ ساله در عقد قرارداد، رخداد ۱۱ سپتامبر، تغییرات برابری دلار و یورو، و افزایش قیمت خدمات بیمه سازه‌های فضایی، شرکت آویا اکسپورت درخواست افزایش قیمت را تا مبلغ ۱۳۷ میلیون دلار نمود که با مذاکرات بعدی این مبلغ در سطح ۱۳۲ میلیون دلار موافقت گردید که جزئیات آن به شرح زیر است:

الف) بخش فضایی به همراه پرتاب	۹۵,۴۸۱,۳۰۰ دلار
ب) سیستم پشتیبانی زمینی	۹,۰۴۰,۰۰۰ دلار
ج) آموزش	۱,۳۶۰,۰۰۰ دلار
د) پشتیبانی فنی	۱,۴۶۰,۰۰۰ دلار
هـ) بیمه	۲۴,۶۵۸,۷۰۰ دلار
جمع	۱۳۲,۰۰۰,۰۰۰ دلار

کل هزینه ماهواره مذکور حدود ۲ هزار میلیارد ریال است که معادل ۱۳۲ میلیون دلار آن برای ساخت و پرتاب ماهواره به شرکت‌های خارجی طرف قرارداد پرداخت می‌شود و مابقی صرف دیگر هزینه‌ها، مثل هزینه استفاده از مشاور بیمه ماهواره در دوره بهره‌برداری (طول عمر ماهواره)، احداث تأسیسات زمینی جهت کنترل و عملیات ماهواره و ... می‌باشد.

قرارداد ماهواره زهره مذکور در تاریخ ۱۳۸۳/۱۱/۱۱ بین شرکت مخابرات ایران و شرکت ارتباطات زیرساخت ایران از یک طرف و شرکت آویا اکسپورت، به‌عنوان طرف دوم امضا شد. شرکت آویا اکسپورت، پس از امضای قرارداد، شرکت NPO- PM را که سازنده اصلی ماهواره است، به‌عنوان عضو جدید پیمانکاران معرفی کرد و شرکت مخابرات ایران و شرکت ارتباطات زیرساخت، موضوع را پذیرفته و در الحاقیه قرارداد منظور نمودند.

زمانبندی قرارداد، پس از اجرائی شدن آن به شرح زیر است:

الف) ساخت ماهواره	۲۷ ماه
ب) پرتاب	۱ ماه پس از ساخت
ج) دوره آزمایش ماهواره در مدار	۲ ماه
جمع	۳۰ ماه

ماهواره مذکور پس از ساخت در یکی از مدارهای اختصاص یافته به جمهوری اسلامی ایران قرار خواهد گرفت. ظرفیت ماهواره مذکور ۱۲ ترانسپوندر می‌باشد که ۸ ترانسپوندر آن ۳۶ مگاهرتزی و چهار ترانسپوندر آن ۷۲ مگاهرتزی می‌باشد و طول

عمر ماهواره مذکور از شروع بهره‌برداری ۱۵ سال خواهد بود.

این ماهواره توانایی خدمات‌رسانی به انواع کاربران از جمله کاربران تلفن، دیتا، پخش برنامه‌های تلویزیونی آنالوگ و دیجیتال، شبکه‌های ماهواره‌ای VSAT و دیگر شبکه‌های ماهواره‌ای را خواهد داشت. منطقه جغرافیایی تحت پوشش ماهواره، شامل ایران و در صورت ثبت پوشش اروپایی در اتحادیه جهانی مخابرات (ITU) یک پوشش اروپایی خواهد بود که بخش دوم باید با هماهنگی کشورهای که تحت پوشش قرار خواهند گرفت، انجام شود. حداکثر ۶ ترانسپوندر از ۱۲ ترانسپوندر ماهواره می‌تواند برای پوشش خارجی به‌کار گرفته شود.

در انتها لازم است تأکید نماید که با بهره‌برداری از این ماهواره، نیاز کشور به ایجاد ارتباط ماهواره‌ای در زمینه‌های مخابراتی و تلویزیونی تأمین خواهد شد و با توجه به امضای قرارداد و اجرائی شدن آن، نیازی به سرمایه‌گذاری توسط سازمان دیگری نخواهد بود.

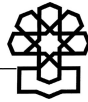
نتیجه‌گیری

همان‌طور که در بخش ارزیابی طرح و وضعیت جاری ماهواره زهره اشاره شد، طرح حاضر دارای چند ایراد اساسی زیر است:

۱. براساس نظر و تفسیر شورای نگهبان ارائه تغییر در ارقام بودجه (متمم بودجه) از طریق طرح قانونی مغایر با اصل ۵۲ قانون اساسی است و هرگونه تغییر در ارقام ردیف‌ها که به نحوی در سرجمع تأثیر گذارد باید در قالب لایحه و توسط دولت ارائه شود.

۲. طبق قانون وظایف و اختیارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مصوب ۱۳۸۲ مجلس شورای اسلامی کلیه امور مربوط به توسعه فضایی کشور اعم از ساخت و پرتاب ماهواره به سازمان فضایی وابسته به این وزارتخانه واگذار شده است و وارد شدن سازمان صدا و سیما به عرصه فناوری ساخت و پرتاب ماهواره غیرمنطقی و مغایر با شرح وظایف این سازمان است. همان‌طور که بهره‌برداری تلویزیونی از ماهواره و تولید محتوی نیز مغایر با شرح وظایف وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات است.

۳. قرارداد ساخت و پرتاب ماهواره زهره از طرف وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات با شرکت آویا اکسپورت در تاریخ ۱۳۸۳/۱۱/۱۱ منعقد شده است و همان‌طور که در بررسی اعتبارات لازم برای اجرای این پروژه ذکر شد، کل مبلغ مورد نیاز از محل اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و درآمد حاصل از اختصاص ۱/۵ ریال از هر پالس مکالمه مشترکین شرکت‌های مخابراتی تأمین شده است. بنابراین اختصاص ۲۵۰ میلیون دلار از صندوق ذخیره ارزی بدین منظور

ضرورتی ندارد.

۴. به موجب حکم بند «و» ماده (۱) قانون برنامه چهارم توسعه، استفاده از وجوه حساب ذخیره ارزی موضوع این ماده صرفاً در قالب بودجه‌های سنواتی مجاز خواهد بود. در این طرح معادل ریالی ۲۵۰ میلیون دلاری که از حساب ذخیره ارزی برداشت خواهد شد باید به ردیف درآمدی ۲۱۰۱۰۱ قسمت سوم قانون بودجه واریز شود، که در طرح معادل ریالی مشخص نشده است. همچنین از سوی دیگر باید برنامه و مبلغ ریالی اضافی به ردیف اعتباری ۲۸۳۵۰۰ (سازمان صدا و سیما) اضافه شود، که در این طرح چنین برنامه‌ای مشخص نشده است. به این ترتیب جدول درآمدی قسمت سوم و جدول ۴ قانون بودجه سال ۱۳۸۵ نیاز به اصلاح دارد، که در این طرح بحثی درباره آن نشده است.

در انتها پیشنهاد می‌شود به‌جای ارائه این طرح و انجام اقدامات موازی در امور توسعه فضایی، عملکرد وزارتخانه مذکور در عملیاتی شدن پروژه ماهواره زهره مورد بررسی قرار گیرد.

شناسنامه گزارش

شماره مسلسل: ۸۱۲۹

عنوان گزارش: اظهارنظر کارشناسی درباره: «طرح اصلاح جداول شماره (۴) و (۸) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و اصلاح بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور»

Report Title: The legal Proposal of Reform of Tables (4) and (8) from Act of fourth development plan & supplementary to the Budget AC 1385.

نام دفاتر: گروه ارتباطات و فناوری‌های نوین، مطالعات برنامه و بودجه، مطالعات زیربنایی، مطالعات فرهنگی.

اظهارنظرکنندگان: محمد قاسمی، بیژن رحیمی دانش و عباس محسنی (مطالعات برنامه و بودجه)، محمدرضا محمدخانی (مطالعات زیربنایی)، حسن سیلان اردستانی (مطالعات فرهنگی).

تهیه و تدوین: رضا باقری اصل (گروه ارتباطات و فناوری‌های نوین)

متقاضی: کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات.

ویراستار: ———

واژه‌های کلیدی و معادل انگلیسی آن‌ها: ———

منابع و مآخذ تهیه گزارش:

مؤذنیان، محمدرضا، مجموعه نظریات شورای نگهبان تفسیری و مشورتی در خصوص اصول قانون اساسی به انضمام استفساریه‌ها و تذکرات ۱۳۸۰-۱۳۵۹، مرکز تحقیقات شورای نگهبان، ۱۳۸۱.

تاریخ انتشار: ۱۳۸۵/۱۰/۱۱